

I l'esquerra, en tot això?

JOAN FRANCESC
MIRA

Meditant sobre l'èxit creixent dels diversos berlusconismes (fins i tot sense Berlusconi!), trumfismes i altres variants més dures, rígides i clàssiques de la dreta eterna (de Le Pen a Putin, i que el papa Francesc ens empare...), l'observador pot constatar que la defensa dels ideals de justícia, d'igualtat i de redistribució, de la necessitat de garantir el benestar dels qui queden al marge dels beneficis del sistema, de preocupació efectiva per l'interès general –tot això que era el cor ètic i ideològic de l'esquerra–, va quedant progressivament com una actitud racional i coratjosa, però minoritària, enfront de la tendència dominant a la satisfacció individual i immediata del desig. I al costat de tot això, davant de problemes i conflictes reals, vells o nous, les esquerres europees –i allò que als Estats Units en seria l'equivalent– s'han negat a la comprensió de certes situacions noves i de dificultats sobrevingudes. No han afrontat els problemes sorgits de la immigració massiva i sovint clandestina, de la inseguretat als barris marginats, de la despesa pública excessiva que algun dia cal pagar amb inevitables “retallades”, de les noves activitats econòmiques que acumulen poder financer i produeixen treball precari (no és casual que la massa de votants dels Trump o els Le Pen es trobe en les zones industrials deprimides, no en aquelles on creix la *nova economia*, que en diuen “de la informació”), de la brutal especulació immobiliària, de l'obra pública inútil i faraònica, dels efectes de l'envel·liment sobre la despesa en sanitat i en

pensions, de la inadequació del sistema educatiu, i de tantes i tantes coses. Ara bé, els efectes de molts d'aquests fets, i les pors i les incerteses que produeixen, afecten ben poc els grups socials privilegiats: qui paga les incomoditats del barri degradat o perifèric, de la inseguretat real o percebuda, de la por del futur, de la pèrdua del treball digne i segur, són els pobres, no són els rics vells o nous, ni els que viuen en barris confortables, ni els professors o metges progressistes. I així, resulta que els “pobres”, és a dir, l'antiga classe obrera, cada vegada voten més la dreta més dretana, en gran part d'Europa (a França o a Itàlia, a Flandes o a Holanda), sense que l'esquerra arribi a entendre per què.

Potser perquè l'esquerra, quan ha governat i allà on ha governat, no ha estat capaç de reduir realment les desigualtats sinó que ha permès que augmentaren? Potser perquè, amb regularitat inflexible, l'esquerra europea no practica allò que predica? Potser perquè, en conse-

qüència, s'ha difós la percepció que la dreta no enganya, i l'esquerra sí? Si l'observador té una part d'antropòleg imaginari, de vegades, que si els seus col·legues analitzaren aquestes realitats en traurien conclusions més encertades que les dels ideòlegs dels partits polítics. Les pensons assegurades, la sanitat universal gratuïta, la igualtat efectiva davant de la llei, la legislació laboral, la laïcitat institucional, les vacances pagades, tot això que ara és vist com si fóra etern i natural, són adquisicions relativament recents. Però aquest mateix benestar garantit resulta que, paradoxalment, ja no sembla garantit. Ací, en aquest terreny, és on la dreta triomfa, quan proclama: estrenyeu-vos el cinturó de la despesa pública redistributiva, que nosaltres us salvarem de la catàstrofe. Certament, hi ha una esquerra (que sol presentar-se com a diferent i “nova”) que es justifica sobretot amb la defensa dels drets de les dones, de les minories, dels homosexuals, dels immigrants, de la gratuïtat incondicional de tots els serveis públics, etc. Fites molt nobles i necessàries, però que difícilment engresquen aquella majoria de la població que ha entrat massivament en el món del consum, de les satisfaccions immediates, de la televisió més embrutidora, de la fugida davant de qualsevol responsabilitat personal que implique esforç sostingut i alguna forma de renúncia i de sacrifici. I per això, també, l'esquerra hauria de tornar a valors clàssics..., que són els de la socialdemocràcia dels països del nord d'Europa i de la millor tradició liberal. I aplicar-se a l'eficàcia i alt nivell en l'educació, al control rigorós dels excessos financers, a la laïcitat sense hostilitat, a la seguretat sense intolerància, als mitjans de comunicació sense barroeria, a controlar l'Estat-providència per no portar-lo a la ruïna, a promoure activament la responsabilitat personal. Ja sé que és demanar massa, però és el que molts hem heretat i no voldríem perdre.

«PERÒ AQUEST MATEIX BENESTAR GARANTIT RESULTA QUE, PARADOXALMENT, JA NO SEMBLA GARANTIT. ACÍ, EN AQUEST TERRENY, ÉS ON LA DRETA TRIOMFA, QUAN PROCLAMA: ESTRENYEU-VOS EL CINTURÓ DE LA DESPESA PÚBLICA REDISTRIBUTIVA, QUE NOSALTRES US SALVAREM DE LA CATÀSTROFE»